

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Quaestiones Prooemiales de ipsa Theologia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

Q V Æ S T I O N E S
P R O E M I A L E S
de ipsa Theologia.

Q V Æ S T I O I.

Quid sit Theologia, & quodnam sit
eius obiectum.

Nomen Theologiæ, si vim & significationem illius spectemus, pro quacunque de Deo ac rebus diuinis doctrina sumi potest, vt docet S. Augustinus lib. 3. de ciuit. cap. 1. vnde & ipsi Ethnici scriptores, qui de rebus diuinis tractauerunt, olim Theologi dicti sunt, vt obseruat idem S. Pater lib. 18. de ciuit. cap. 14. Si verò illius nominis apud scriptores ecclesiasticos communem acceptionem attendamus, Theologiæ nomine eam solum de Deo ac rebus diuinis doctrinam significarâ inueniemus, quæ non solo rationis lumine comparatur, sed diuinâ præsertim reuelatione nititur.

Est autem duplex doctrina, quæ diuinâ reuelatione innixa est: vna est ipsa fides, quâ res diuinitus reuelatas intelligimus: altera, quâ res ipsas per fidem intellectas explicare, persuadere, ac contra hæreticos & alios ipsius fidei aduersarios propugnare possumus. De vtraque loquitur idem S. Augustinus lib. 14. de Trinit. cap. 1. *Aliud est, inquit, scire, quid credere debeamus, quod docet fides; aliud autem scire, quemadmodum hoc ipsum & pijs opituletur, & contra impios defendatur, quod proprio appellare vocabulo scientiam videtur Apostolus.* Et hæc secunda doctrinæ species secundum receptum communiter usum proprio nomine Theologia vocatur, de qua proinde quæritur, an sit scientia, an vero ad aliquam aliam virtutem intellectualem pertineat. Pro cuius resolutione

Di-

Quaest. proœmiales.

S Dicendum 1. Theologiam non esse scientiam strictè sumptam, eo modo, quo scientiæ nomen à Philosophis sumi solet: ad rationem enim scientiæ secundum illos, requiritur, vt sit cognitio certa & euidens; quamuis autem Theologia sit certissima, imò scientias quascunque certitudine antecellat; non est tamen euidens, cum eius principia, quæ à fide petuntur, obscura sint & ineuidens.

Dicendum 2. Theologiam non esse fidem diuinam, quamuis eam præsupponat, ipsique innitatur; Theologica siquidem doctrina discursiua est, fides autem nullo vitur discursu, sed in ipsa reuelatione diuina simpliciter acquiescit.

Dicendum 3. Theologiam, quamuis nec scientia propriè dicta nec fides sit, ex vtraque tamen aliquid participare; ex fide quidem certitudinem cum ineuidens; ex scientia verò tum certitudinem, tum discurrendi rationem: quatenus enim nititur principijs per diuinam reuelationem cognitis, ex fide habet, quod sit certissima, licet ineuidens; quatenus verò conclusiones aliquas ex illis principijs per discursum elicit, ex scientia habet, quod sit discursiua seu argumentatiua, simulque ex illa certitudinem illam accipit, quæ per ipsam discurrendi rationem haberi potest.

Dicendum 4. Theologiam, si alicuius intellectualis habitus nomine appellanda sit, dici posse sapientiam; proprietates siquidem omnes, quæ sapientiæ communiter tribuuntur, maximè illi conueniunt: sunt autem quatuor præcipuæ à Philosopho lib. 1. Metaph. cap. 2. enumerata.

Prima est, sapientiam esse cognitionem vniuersalissimam: at nulla doctrina vniuersalior esse potest ipsa Theologia, quæ Deum ipsum, qui est prima & vniuersalissima causa, tanquam principale obiectum suum considerat; ynde etiam aliquo modo spectat ad illam agere de omnibus rebus, quatenus à Deo sunt tanquam à causa prima efficiente, vel ad ipsum tanquam ad vltimum finem referuntur.

Secunda

Quest. proœmiales.

Secunda sapientiæ proprietates est, quòd sit circa res difficillimas & maximè à sensibus remotas; & hoc Theologia conuenit, cum versetur circa cognitionem rerum supernaturalium, quæ sunt non solum à sensibus, sed etiam ab ipsa ratione humana maximè remota, ac proinde difficillimæ; cum ad illorum intelligentiam captiuandus sit intellectus in obsequium fidei.

Tertia sapientiæ proprietates est, quòd sit certissima & procedat ex principijs certissimis: & hoc etiam Theologia competit, ut ex antè dictis patet.

Quarta denique sapientiæ proprietates est, ut ad nullam aliam cognitionem ordinetur, sed alijs omnibus præsit, easque dirigat: & hoc etiam habet Theologia; ad nullam enim aliam scientiam superiorem ordinarur, imò alijs scientijs tanquam ancillis, utitur iuxta illud Prou. 9. *Misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem.* Hoc est, quòd alias scientias ad altiorem finem dirigit & ordinat, verbi gratià moralis Philosophiæ cognitionem ad assecutionem vitæ æternæ. Sicque Theologia rectè dici potest vera & perfecta hominis sapientia.

Iam quod spectat ad ipsius Theologiæ obiectum, breuiter dicimus 1. illius obiectum materiale, hoc est id, quod primò & per se ab ipsa Theologia consideratur, & in ordine ad illud cætera omnia, esse Deum: cætera enim omnia, de quibus præter ipsum Deum agit Theologia, referuntur & ordinem dicunt ad illum, vel ut est principium, vel ut est finis rerum omnium creaturarum.

Dicimus 2. obiectum formale ipsius Theologiæ esse ipsummet Deum, quatenus de illo alijsue rebus, quæ ad illum dicunt ordinem, aliquid demonstrari potest per discursum reuelationi diuinæ innixum: hæc enim ratione Theologia distinguitur ab omnibus alijs scientijs quæ circa Deum quocunque modo versari possunt: illum enim solummodo considerant quatenus ex principijs naturali lumine notis aliquid de ipso demonstrari potest.

QVÆ

QVÆSTIO II.

Ex quibus locis argumenta Theologica educantur.

PER locos Theologicos intelligimus sedes ac veluti promptuaria, ex quibus ipsi Theologi argumenta sibi propria defumunt.

Varij autem sunt illi loci, & variè à Doctoribus recensentur; alij siquidem plures, alij pauciores enumerant: probabilissimè loqui videntur ij, qui proprios locos Theologicos tres præsertim esse asserunt, ex quibus argumenta Theologica certissima educantur.

Primus locus est ipsa sacra Scriptura in Bibliis contenta, quæque ab Ecclesia tanquam canonica proponitur; de cuius autoritate, interpretatione, alijsque ad eam spectantibus agetur infra, tract. 1. cap. 2.

Secundus locus est traditio diuina, quæ (vt loquitur Concilium Tridentinum sess. 4.) *ipsius Christi ore ab Apostolis accepta, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu Sancto dictante, quasi per manus tradita, ad nos usque peruenit*: & de hac etiam agetur infra loco proxime citato.

Tertius denique locus est autoritas ipsius Ecclesiæ siue per Concilia generalia, siue per summos Pontifices loquatur: cum enim ipsa sit (vt dicit Apost. 1. Tim. 3.) *Columna & firmamentum veritatis*, eius proinde autoritas infallibilis est, & argumenta illi innixa non possunt non esse certissima.

Ad hos tres Theologicos locos proxime accedit autoritas sanctorum Patrum, quæ maximi semper ponderis fuit apud Catholicos, & ex qua proinde argumenta Theologica rectè defumi possunt; vnde S. Augustinus passim in libris contra Iulianum adhibet autoritates sanctorum Irenæi, Athanasij, Basilij, Nazianzeni, Chrysostomi, & aliorum ad propugnandas veritates circa materiam gratiæ, quas Pelagiani hæretici (quorum antesignanus erat ille Iulianus) impugnabant. E

Quaest. proxima.

Est tamen obseruandum id, quod rectè monet idem S. Augustinus lib. II. contra Faustum cap. 5. auctoritatem SS. Patrum quamuis maximi faciendam, nullo modo tamen canonice sacrarum litterarum auctoritati coequari; & quod, quamuis in illorum ibris inueniatur eadem veritas, longè tamen est impar auctoritas; & epist. 19. ad S. Hieron. Alios, inquit, ita lego, ut quantalibet sanctitate doctrinæque præpollent, non ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt; & epist. III. Neque enim quorumlibet disputationes velut scripturas canonicas habere debemus, ut nobis non liceat, saluâ honorificentia, quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum scriptis improbare, aut respuere, &c. talis ego sum in scriptis aliorum, tales volo esse intellectores meorum.

Præter suprâ dictos locos argumenta etiam deduci possunt ad confirmationem veritatum Theologicarum ex historia non solum Ecclesiastica, sed etiam prophana, præsertim aduersus ipsos Ethnicos, qui nec scripturas sacras nec traditiones aut Ecclesiæ auctoritatem recipiunt. Idem etiam dicendum est de dogmatibus philosophicis & ipsâ naturali ratione. Videmus siquidem multos antiquos Patres varijs argumentationibus & ratiocinijs ex Philosophia petitis ad elucidandas nostræ fidei veritates vsos fuisse, quoties aduersus Ethnicos agendum illis fuit, ut a S. Iustino martyre, Anobio, Lactantio, Tertulliano & alijs factum esse, in eorum scriptis comperimus.

QVÆSTIO III.

Quenam sit conclusionum Theologicarum certitudo.

Nomine conclusionis Theologicæ intelligimus propositionem illam, cui assensum intellectus ratione discurtus Theologici, seu ex vi assensus, quem illius præmissis tanquam ex fide veris & certis præbuit. Hoc prænotato.

Dicen-

Quest. proœm.

Dicendum 1. conclusionem Theologicam etiam ex duabus præmissis fide diuinâ cognitis deductam, inferioris tamen esse certitudinis, quam sint ipsæ veritates immediatè à Deo reuelatæ, & per Ecclesiam ad credendum propositæ. Hæc assertio constat non solum ex eo, quòd (vt dicunt Philosophi) maior sit semper certitudo principiorum quàm conclusionis, quæ ex illis deducitur, sed præsertim quia veritates fidei immediatè diuinâ reuelatione innituntur, quæ est omnino infallibilis: at conclusiones Theologicæ non nisi mediante discursu, qui cum sit operatio intellectus creati, æqualem cum veritatibus fidei certitudinem habere non potest, cum omnis intellectus creatus in operationibus sibi proprijs falli & decipi possit.

Dicendum 2. conclusionem Theologicam, certiozem semper esse quàmvis aliâ conclusione cuiuslibet scientiæ naturalis. id patet ex eo, quòd motiuum, quo Theologica conclusio innititur, semper est certius motiuo cuiuscumque conclusionis cuiuslibet scientiæ naturalis: cum hæc solo lumine & ratione naturali, illa verò lumine fidei & attestatione diuinâ innitatur.

QVÆSTIO IV.

*Quanam dispositiones requirantur in eo, qui in-
uestigandis veritatibus Theologicis
incumbit.*

Prima dispositio ad Theologiæ notitiâ rectè capeffendam est sana fides; cum enim (vt diximus) primarium & præcipuum Theologiæ fundamentum sit ipsa fides: nisi sana sit, & inconcussa teneatur, reliquum ipsius Theologiæ ædificium, quod superstructum fuerit, consistere non potest.

Secunda dispositio est cordis mundities; quod ipse

Christus Dominus satis aperte innuit, cum dixit *Matt. 5.*
Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt; unde S. Greg.
Nazianz. orat. 33. aduersus Eunomianos recte monet,
non omnium esse de Deo disputare, sed eorum duntaxat, qui ex-
plorati sunt, ac contemplando longe processerunt, ac prius etiam
tam corpus quam animum repurgarunt, aut saltem purgare iam
instituerunt; impuro enim rem puram attingere fortasse ne tutum
est quidem, quemadmodum nec agris oculis solis radios intrari.

Tertia dispositio est ipsius intentionis rectitudo; cum enim
 (vt æquè sapienter ac verè dixit Christus Dominus
Matr. 6. ex oculi id est intentionis simplicitate ac rectitu-
dine, totius corporis, id est, totius operis claritas ac perfe-
ctio pendeat, quisquis in huius celestis disciplinæ inue-
stigatione proficere desiderat, is oculum mentis simplicè
ac rectum habere debet, qui neq; ad lucri emolumenta,
neque ad honoris blandimenta reflectatur, sed rectâ in-
tentione in solum Deum feratur, illiusque gloriam tan-
quam vltimum ac vnicum sibi finem propositum spectet.

His ad Theologiam capessendam præcipuis & maximè
 necessarijs dispositionibus breuiter explicatis, duo ad-
 huc monita subiungenda sunt: primum est (quod rectè
 docuit Theodoretus præfatione in Cantica) ad hoc, vt
 quis diuinas veritates peruidere, & in huius altissimæ
 scientiæ arcana penetrare possit, mentem agilem, ac vel-
 uti pennis quibusdam instructam requiri, neque segni-
 ter aut perfunctoriè, sed totis ingenij viribus maxima-
 que sedulitate ac diligentia studijs Theologicis esse in-
 cumbendum, aliàs nullus profectus, imò nò leue pericu-
 lum, ne in illa ecœlesti disciplina vel inscij vel semidocti
 (quod nò rarò euenit) falsum pro vero, dubium pro certo
 accipiant, ac postea non sine fidei catholicæ detrimento
 alijs venditent.

Secundum est, in disquisitionibus veritatum Theologi-
 carum modum quemdam esse seruandum, illudque hu-
 militer tenendum, quod præmonuit Apostolus Rom. 12.
Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem:
 & vnicui-

Qu. proem.

et unicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei. Ut igitur (sicut loquitur S. Hilarius lib. 10. de Trinit.) Solita videndus est, et possit videri, tantusque excipiens lumine est, quantum admittitur; ne, si plus velimus expetere, minus quoque, quam possumus, consequamur. Ita et ratio celestis in tantum intelligenda est, in quantum se permittit intelligi, in tantum expetenda est, in quantum apprehendendam se dedit; ne, si contenti indulgentia moderatione non sumus, amittamus indulgentiam.

3

APPRO-